

Ryhmä 2. Nyt harjoitellaan!

Työstetään yhdessä lapsivaikutusten arviointiin pohjaavaa ennakkoarviointiesimerkkiä.

Muistio

Päätösten vaikutusten ennakkoarvioinnin EVAn kokonaisuus

Painotus arvioinnin kohteeseen sopivimmalla tavalla

EVA

Yksittäisiä vaikutustyyppjä

- Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi (IVA)
- Lapsivaikutusten arviointi (LAVA)
- Ympäristövaikutusten arviointi (YVA)
- Terveysvaikutusten arviointi (TVA)
- Mielenterveysvaikutusten arviointi (MIVA)
- Sosiaalisten vaikutusten arviointi (SVA)
- Sukupuolivaikutusten arviointi (SUVA)
- Maaseutuvaikutusten arviointi
- Yritysvaikutusten arviointi (YRVA) ym.

Erilaisia vaikutuksia arvioidaan samanaikaisesti:

- 1) kuntalais-
- 2) ympäristö-
- 3) organisaatio- ja henkilöstö- sekä
- 4) taloudelliset vaikutukset

Lapsivaikutusten arvioinnissa on monia eri vaiheita

PP_LAVA_prosessikuvaus_vihr_lape_ilme.pdf - Adobe Acrobat Standard DC

File Edit View Window Help

Home Tools PP_LAVA_prosessik... x

PDF navigation toolbar with icons for file operations, zoom (33,6%), and sharing.

Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma

HALLITUKSEN KÄRKIHANKE

Erään suomalaisen pikkukaupungin lapsivaikutusten arvioinnin prosessikuvaus perusopetus- ja varhaiskasvatusverkon uudistuksessa

LAVA LAPSIVAIKUTUSTEN ARVIOINTI

LAPSI-VAIKUTUSTEN ARVIOINTI-PROSESSIN KOLME VAIHETTA

1. Tarve ja lähtötilanne
2. Työpaja-työskentely
3. Arviointiprosessin suunnitelma

4. Varhaiskasvatuksen lasten kuuleminen ja tuotokset
5. Vammaisten lasten kuuleminen ja tuotokset
6. Koulujen lasten kuuleminen ja tuotokset
7. Huoltajien kysely, varhaiskasvatus
8. Huoltajien kysely, perusopetus
9. Henkilöstökysely, varhaiskasvatus
10. Henkilöstökysely, perusopetus
11. Kuntalaiskysely
12. Nuorisovaltuuston lausunto

13. Infotilaisuus henkilöstölle
14. Infotilaisuus huoltajille ja kuntalaisille (koko kaupungin info- ja keskustelutilaisuus)
15. Vaikutusten koonti ja muun tietopohjan kerääminen
16. Päätös

I: Kokemuksia lapsivaikutusten arvioinneista

Vetäjä Irmeli Myllymäki, Kuntaliitto

- **Oletteko tehneet lapsivaikutusten arviointia (LAVA)?**
  - Miten toteutitte LAVAn valmistelun ja suunnittelun, toteutuksen ja koonnin? Mm.
    - ketkä suunnittelivat?
    - ketkä osallistuivat eri vaiheissa?
    - millä keinoin osallistuivat (eri keinoja henkilöstölle, huoltajille, eri ikäisille lapsille?)
    - ketkä kaikki yhdessä tekivät lopullisen LAVAn eli arvioivat eri vaihtoehtojen vaikutuksia lapsiin?
    - missä vaiheessa päättäjät osallistuivat/miten vietiin päätöksentekoon?
    - mikäli kyseessä on ollut palveluverkkoon liittyvä LAVA: miten aikataulu on suhtautunut palveluverkkoselvitykseen/olemassa olevan tiedon kartoittamiseen, esim. onko ensin selvitetty koulujen kuntoa, tarkasteltu oppilasennusteita jne. kun eri vaihtoehtoja on valittu LAVAAan vertailtavaksi?

Keskustelua

Keskustelua

- Lapsivaikutusten arvioinnista puhuttaessa tulee usein kysymyksiä miten muut ikäryhmät (ikäihmiset, työikäiset) – mikäli arvioinnin kohde on sen luonteinen, että sillä on vaikutuksia eri ikäryhmiin, niiden huomioiminen EVAn kuntalaisnäkökulman myötä.
- Ensimmäisiä EVOja/LAVOja useissa organisaatioissa suunnitteilla.
- LAVAssa on samoja elementtejä, mitä lapsilta kokemustietoa lasten palveluissa kerätään.
- Lapset ja nuoret tärkeä tiedontuottaja -taho, asiakasosallisuus tärkeä teema.

Keskustelua

- Lapsivaikutusten arviointien teko on nyt viime aikoina aivan eri tavalla laajentunut kuin ennen.
- Useissa kunnissa on tehty LAVAa lapsiin liittyvien palvelujen suunnittelussa "automaattisesti" jo aiemminkin, vaikkei LAVA nimellä ole toimittukaan. Kannustaminen entistä enemmän LAVA dokumentointiin.
- Suurimmista ja tärkeimmistä päätöksistä kannattaa tehdä LAVA/EVA. Resursseja tarvitaan tekemiseen. Osittain koetaan, että työläys hidastaa prosessia ja päätöksentekoa.
- EVA on hyvä kokonaisuus, huomioiden myös lapset, nuoret ja perheet.

II: LAVA ja EVA yhdessä

Vetäjä Sirpa Korhonen, FCG Konsultointi Oy

- **LAVA, lapsivaikutusten arviointi: lapsiin/perheisiin liittyviä arviointikysymyksiä, esim.**
  - Vaikuttaako ehdotus johonkin tiettyyn ryhmään lapsia tai nuoria?
  - Onko vaihtoehdolla vaikutuksia lasten tai nuorten kasvun ja kehityksen yksilölliseen tukemiseen?
  - Onko ehdotuksella vaikutuksia lasten ja nuorten asumiseen tai kasvuympäristöön?
  - Onko ehdotuksella vaikutuksia lasten ja nuorten mahdollisuuksiin liikkua paikasta toiseen?
  - Onko vaihtoehdolla vaikutuksia lasten ja nuorten perheiden aikuisiin?
  - Onko vaihtoehdolla vaikutuksia perheiden taloudelliseen tilanteeseen?
  - Jne.
- **EVA, päätösten vaikutusten ennakoarviointi: muutoksen vaikutus kuntalaisiin, kunnan organisaatioon ja henkilöstöön, kunnan talouteen, ympäristöasioihin.**

Esimerkki, jonka tiimoilta työskennellään

Esimerkki kouluverkon uudistamisesta/

- Kunnan X alueella B harkitaan kouluverkon uudistamista. Tällä hetkellä alueella on kolme kyläkoulua.
- Vaihtoehdot:
  - 0 = Jatketaan ennallaan kolmella kyläkoululla
  - 1 = Yksi koulu sulautuu toiseen, kolmas koulu jää ennalleen
  - 2 = Kaikki kolme koulua lakkaavat ja tehdään kokonaan uusi koulu

Mitä tehty tähän mennessä: prosessi

- Koulujen lapsia on kuultu seuraavasti:
  - Oppilaskunnassa on keskusteltu ja annettu asiaan näkökulmaa
  - Pienimmät lapset ovat piirtäneet aiheesta, suuremmat lapset ovat keskustelleet ja kirjoittaneet aiheesta
- Huoltajille on tehty kysely
- Henkilöstölle on tehty kysely, sekä lisäksi info ja keskustelutilaisuuksia
- Kuntalaistilaisuus on pidetty, mutta siinä on enemmänkin keskustelu, vaihdettu mielipiteitä ja kuunneltu kuntalaisten huolia

Harjoiteltiin työskentelypohjalla

- **Lapsivaikutusten arvioinnin (LAVA) kysymyksiä** plus **vaikutusten ennakoarvioinnin (EVA)** kysymyksiä liittyen kuntalaisiin, henkilöstöön, talouteen, ympäristöön
- Työskentelylomake:
- Ryhtykää vastaamaan lomakkeeseen, kts. malli esimerkkivastaus
- Samalla kun vastaatte, tarkastelkaa puuttuuko joku oleellinen kysymys? Jos puuttuu, lisätkää se kysymyslistaan ja vastatkaa myös siihen.
- Kaikkia kysymyksiä ei ehdi varmastikaan käydä läpi, ottakaa joka sivulta muutamia kysymyksiä käsittelyn alle, jotta tulee käsiteltyä eri näkökulmia.